

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Szifárd János*
Cím: *Banda Marci temetése*

Forrás: *Magyarság*

Bn
(Hely)

1925. 1. 1.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Banda Marci

Idő

"1925"

Személy

Banda Marci temetése

Vác, dec. 31

(A Magyarország kiküldött tudósítójától)

Mikor a Nyugati pályaudvaron déli tizenkét óra huszonöt perckor vonatra ülök, hogy Banda Marci temetésére menjek Vácra, a kupéban, amelyben helyet foglalok, fejét féloldalra eresztve és láthatólag mély gondolatokba merülve ül egy öreg cigány. Hóna alatt zöld vászontakaróban hegedű, fején kalap, szájában szivar.

Megyünk.

Alag vidékén aztán megszólalok:

— Heej, haaj...

— Beezony!... — bólint az öreg cigány. — Potyogunk, kenyerem, akár csak a levelek a fáról...

Intek, hogy úgy van. Potyogunk. Mire ő Felsőgöd táján kinéz az ablakon, s míg a vonat mellett sivár reménytelenséggel surrog el a télvizes világ, halkán, de nagy nyomatékkal maga elé fohászodik:

— Tudott muzsikálni, no!...

S mire én erre, a cigányajakról elképzelhető legnagyobb elismerésre, feladni akarnék, már bent is vagyunk a váci állomáson.

Már pedig Vácra Banda Marci kiterítve fekszik. S az ember ilyenkor nem beszél sokat.

Banda Marci ravatalon

Leszállunk a kupéból s akkor látjuk, hogy a hosszú vonatnak jóformán minden kocsijából kissé kopottas, de azért láthatóan előkelő és komoly romák igyekeznek a kijárat felé. Az egyik primás, a másik kontrás, a harmadik klarinétos, a negyedik bőgős, aszerint, ahogy a szerszáma mutatja. Mert a primás hegedűje tokban pihen, a kontrásé vászontakaróba kotyog, a klarinétos fekete linoleumban hordja a pipját, a nagybőgős meg a hátán viszi. Mire a kijárat előtt összetorlódunk, együtt van az egész budapesti banda. Az ifju Banda Marcié, a Magyar Imréné, a Kiss Lajosé, a Radicsé, no meg jó magam.

Megyünk temetni Banda Marci. Ők az utolsó nótáját elmuzsikálni, én pedig megirni, hogy ő volt a legnagyobb magyar cigány.

Megyünk.

És nem is megyünk sokáig, az állomástól néhány lépésnyire megint összemáskozunk. Ott van a kis Rókus-kápolna, amelynek homályba vesző boltívei alatt nagy gyertyák lobognak, s a gyertyák vörös fényében két viasz-sárga kéz és egy viasz-sárga arc, egyikén egy nagy és zajos élet kiapadt fáradtsága, másikon a nóták örök mosolygása.

Banda Marci...

Körülötte koszorúk. A koszorúk között egy nagy, vörös szalag, amelyen »Vác rendezett tanácsa város közönsége« rója le halálját a város szülötté iránt, aztán a hozzátartozók koszorui, majd Radics Béla, Kiss Lajos és Ma-

gyari Imre zenekara következik egy-egy megható bucsuszóval s végül a névtelen tisztelők virágai, amelyek a ravatalt valósággal elfödik.

Hogy kik és mért hozták ezeket a virágokat? Mindjárt elmondom.

A temetési szertartás előtt néhány perccel történt, hogy egy kétoldaltól támogatott, nagyon-nagyon öreg asszony hangosan jajveszékálni kezdett a

nagy tömegben. Sehogy sem tudott a koporsóhoz férni.

— Jaj, erisszenek, jaj, erisszenek! — mondta. — *Ippeg hatvanöt esztendeje, hogy a lakodalmomon muzsikált!...* Meg akarom nézni a lelkeket...

... Ezek hozták a névtelen virágokat. A legszebb halotti keszort, amit kaphatunk.

Megindul a menet

Délután háromnegyed háromkor megérkezett a kápolna elé Krakker Kálmán, a város polgármestere. Azonnal felkereste a családtagokat, akiknek úgy a maga, mint a város nevében részvétét fejezte ki, majd megkezdődött az egyházi szertartás, amelyet Terlandy alsóvizivárosi plébános végzett.

Az egyházi szertartás után — élén a Szoványi Ferenc váci cigányprimás vezette óriási zenekarral — megindult a halottasmenet. Ezer és ezer ember egymás hegyén-hátán, véges-végig az egész városban.

Mikor a váci és a budapesti cigányokból álló hatalmas zenekar rázendített az elhunyt cigányfejedelem egyik legkedvesebb nótájára és a *Kitették a holttestet az udvarra* kezdetű népdal komor melódiaja felzengett a cigányok szerszámain, úgy zengett és rengett az utca, mint egy roppant jajveszékélés. A belváros szűk utcáin jobbról és balról síró emberekkel teltek meg az ablakok s egy-egy szűkebb sikátorban valósággal — ha nem is életveszélyes — de komoly és kínos tolongás támadt.

A zenekar később a *Lehullott a rezgő nyárfa* dallamába csapott s át a város terein, el a püspöki rezidencia előtt, ez a két nóta kísérte ki Banda Marci a temetőbe, ahol a Dunáról felpárázó ködben már az akácok csupasz ágain leselkedett az alkonyat.

A temetőben

Az óriási embertömeg — mint egyetlen akarat és egyetlen érzés — odaállott a sir köré. Csöndben, mint Banda Marci lelke, amikor muzsikált.

Egy pissenés sem hangzott.

Ott álltak a sir körül Vác város közönsége, a budapesti zarándokok, néhány ur (végzett földbirtokos, a nevüket is tudom) és ott álltak szerszámokkal hónuk alatt, az elárvult romák. Al Cseszko, Banda Marci régi és daliás klarinétosa, Csámpai István nagybőgős, akinek a szerszáma úgy morog, mint a jégeső, Magyar Béla és Radics Béla régi cimborák, Lakatos Béla, Lovász Ferenc, meg a többiek. Fekett ruhák és

kei a magyar nótának, amelynek Nagy-
ura, Primása és Fejedelme most szállot
a sirba.

Már viszik is.

Ott hullámszik a koporsó négy görnye-
dező roma vállán, akiknek a térde talán
nem is annyira a tehertől, mint a fáj-
dalomtól roskadoz. És mikor a családi
sír bolt nyitott szája elé érnek, amely-
nek sötétjében egy hűséges cigányasz-
szony várja az urát, leteszik a koporsót
a földre. Leteszik és nézik.

És míg valami megkövült fájdalom-
mal nézik a koporsót, s míg a Dunáról
felpárázó köd oly sűrű lesz, hogy a fák
koronáját is magába nyeli, a sir körül
felsorakozó banda összenéz, aztán hal-
kan, mint a téli alkonyat, nótába kezd:

Feketeszáru cseresznye

Rabod lettem szép menyecske....

A kripta szája is fekete és bent egy
hűséges cigányasszony várja az urát...

— — — — —
Mikor az esti vonattal visszautazom
Budapestre, egész uton igen különös és
nyugtalanító gondolat gyötör. Azon
gondolkozom, hogy vigyen a sorsom
akár fölfelé, akár lefelé, de meghalni
már csak úgy szeretnék, mint egy
cigány...

Szilárd János